Rok XI. Kraków-Podgórze czwartek 24 października 1912. Nr. 243

3 Cena numeru centy 3
(f łazyni) w Krakowie, w Podgórzu i na prowincyi.
PRENUMERATA miesięcz. w Krakowie już z dostawą do domu K 1·50 na prowincyi z przesyłką pocztową K 1·50. Prenumerata za granicą: mk. 1·50, fr. 2, rb. 1. Pojedyncze egzemplarze nabywać można we wszystkich agencyach pism i na wszystkich dworcach kolej.

NOWINY
DZIENNIK POWSZECHNY

Z 3 DODATKAMI:
ROMANS I POWIEŚĆ (3 razy w tygodniu)
TYDZIEŃ HUMORYSTYCZNY (we wtorki)
PRAKTYCZNA GOSPODYNI (we czwartki)

OGŁOSZENIA za wiersz petitu 16 h., za każdy następny raz po 12 h.; drobne ogłoszenia po 4 h. od wyrazu (minimum 60 h.). Nadesłane za wiersz petit. 50 h. Spód na każdej stronie po koron 6·—. Załączniki K 20·— za tysiąc. Ogłoszenia przyjmuje tylko Biuro dzienników i ogłoszeń Maryana Hupczyca w Krakowie, Jagiellońska 7. Administracya „NOWIN": ul. św. Gertrudy 10 otwarta od godz. 8 rano do 8 wieczorem.

Redakcya i Administracya: Kraków, ul. św. Gertrudy 10. Telef. 340 || „Nowiny" wychodzą o godz. 1½ popoł. codziennie z wyjątkiem świąt.

W przededniu walnych bitew.

Oczekiwane decydujące bitwy Bułgarów z Turkami pod Adryanopolem i Serbów z Turkami pod Kumanowo. — Sytuacya na terenie czarnogórskim i greckim.

Atak Bułgarów na Kirkilisse. — Zwycięstwo Bułgarów.

Z powodzi telegramów niejednokrotnie niejasnych i sprzecznych (zależnie od źródła), nie łatwo zestawić obraz istotnego stanu na 4 teatrach wojny pięciu państw bałkańskich. Faktem atoli jest, że cała armia bułgarska podjęła **energiczną ofenzywę** na wielką skalę przeciw głównej armii tureckiej, znajdującej się w wielkim oszańcowanym obozie między Adryanopolem a Kirkilisse. Wszelkie dotychczasowe starcia między dążącymi niepowstrzymanie naprzód Bułgarami a cofającymi się Turkami, mają charakter utarczek straży przednich. Udział artyleryi w tych utarczkach po obu stronach dowodzi, że straże przednie mają po obu stronach siłę najmniej dywizyi piechoty (16 batalionów, pewną ilość kawaleryi i conajmniej pułk artyleryi polowej). *Gros* armii bułgarskiej, a tem mniej tureckiej, która już prawdopodobnie cofnęła się za szańce obwarowanego obozu pod Adryanopolem, dotychczas w ogniu nie było. Siły armii bułgarskiej wynoszą tu przypuszczalnie 200.000 żołnierza, również silną jest armia turecka, która nadto ma w oszańcowanym obozie potężny środek obrony. Bułgarzy posuwając się naprzód, przeszli Maricę i zdobyli miasto Mustafa-Pasza. Nie wiadomo jednak, czy Bułgarzy, posuwając się dalej doliną Maricy i wzdłuż toru kolejowego, uderzą wprost na Adryanopol i będą oblegać silnie ufortyfikowane miasto, czy też raczej zwracając się bardziej na wschód, zaatakują Kirkilisse.

Pozornie Bułgarzy zdają się dążyć na Adryanopol, ale nie jest wykluczone, że w ostatniej chwili zwrócą się ku Kirkilisse. Odpowiednio do tej wątpliwości Turcy uszykowali swoją armię w odwrócony trójkąt, którego podstawa jednym kątem sięga ku Adryanopolowi, drugim ku Kirkilisse. U szczytu trójkąta stoi główna turecka siła, która według potrzeby zwrócić się może w tę lub tamtą stronę. Telegram doniósł wczoraj, że Bułgarzy poczęli atakować szańce w Kirkilisse i zamierzają od wschodu okrążyć te miejscowość, by zajść od tyłu armię turecką. Natomiast Turcy w dolinie rzeki Arda zgromadzili znaczną siłę, z którą zamierzają od zachodu okrążyć armię bułgarską.

W każdym razie w najbliższych dniach spodziewać się **należy walnej bitwy na linii Adryanopol-Kirkilisse**. Dowódcą tureckim pod Kirkilisse jest Mahmud Muktar Pasza.

Podobnie jak Bułgarzy na wschodzie tak na zachodnim terenie staro-serbskim, macedońskim i w sandżaku Nowobazarskim **Serbowie całą siłą postępują naprzód**. Obecną sytuacyę armii serbskiej można skreślić jak następuje: Główna armia pod dowództwem następcy tronu, maszeruje od Wranja na **Kumanowo** (na południe od Ristovać), środkowa pod jen. Jankoviće'm maszeruje w kierunku Prisztiny i zajęła Podujevo; zachodnia pod jen. Živkovicem zajęła Novavaros, maszeruje na **Nowy Bazar i będzie się starała o połączenie z armią czarnogórską przy Prepolje**.

Połączenia się Serbów z Czarnogórcami pod Prepolje należy oczekiwać lada chwila — a połączywszy się, korpusy te będą mogły Turków zamknąć i zniszczyć w Sandżaku.

Na tym zachodnim terenie druga armia bułgarska **kooperuje z serbską**. — Armia bułgarska dąży od Küstendil także

Z walki z półksiężycem: — odprzysiężenie zemsty krwawej.
(Opis wewnątrz numeru.)

Zamach na carewicza.

ku Kumanovo-Skoplie. **Tu więc na linii Kumanovo-Skoplie przyjdzie także do walnej bitwy.** Siły serbskie i bułgarskie wynoszą tu, jak słychać, razem 80.000 żołnierza, a Turcy pod wodzą Zekki Baszy przeciwstawiają im równą siłę.

Także na tessalsko-greckim teatrze wojny doznał dotychczas oręż turecki niepowodzenia. Według wiadomości, nadeszłych wczoraj z Aten, Turcy cofnęli się z pod Elassony w Tessalii na północ w kierunku do Serfidżi. Walki pod Elassoną były podobno bardzo krwawe. Straty Greków wynoszą 1500 ludzi zabitych i rannych. — Popłoch wśród Turków był tak wielki, że w Elassona zostawili kasę sztabu inżynieryi, milion patronów, 2 wozy z amunicyą i t. d.

W rozpatrywaniu sytuacyi pozostaje nam wreszcie przyjrzeć się operacyom na granicy Czarnogórza.

Oto, jak już wspomnieliśmy, wojsko serbskie niebawem w północnym kącie sandżaku połączy się z Czarnogórcami koło Prepolja.

Jak wiadomo Czarnogórcy zdobyli w dalszym ciągu swej ofenzywy miasta Plawę i Gusinje, lecz straty ich były tak znaczne, że muszą wyczekiwać dalszych posiłków. (Czarnogórcy stracili we wszystkich dotychczasowych walkach przeszło 4900 ludzi zabitych, co jest tembardziej dla Czarnogórców dotkliwe, jeżeli się zważy, że cała armia czarnogórska liczy 40 tysięcy żołnierzy).

Atak na Skutari będzie dalej prowadzony. Generał Martinovic nie ustaje w zdobywaniu wzgórza Tarabosz, panującego nad Skutari. Essad pasza, komendant tureckich sił zbrojnych na czarnogórskim teatrze, pościągał wszystkie swoje rezerwy i oparty o ufortyfikowaną pozycyę na wzgórzu Tarabosz, przygotowuje się do kontratakn na kolumnę czarnogórską, stojącą na wschód od jeziora skutarskiego.

* * *

Na zakończenie tego obrazu sytuacyi należy nam jeszcze przyjrzeć się akcyi wojennej na morzu. Najsilniejszy na lądzie przeciwnik Turcyi Bułgarya, na morzu jest zupełnie bezsilną; jeden jedynyl jej kontrtorpedowiec „Nadjeżda“ i trzy łodzie torpedowe nie mogą wcale być brane w rachubę, gdyż wystarczy para torpedowców tureckich nowego typu, by flotę tę rozbić lub zamknąć w porcie Borgas albo Warnie. (Turecka flota ostrzeliwała już Warnę, ale bez wielkiego skutku). Natomiast z pośród państw sprzymierzonych najmniej przygotowana do walki lądowej Grecya, może stawić poważny opór flocie tureckiej i zmierzyć się z nią w otwartem spotkaniu. W wojnie przed laty piętnastu flotą grecka posiadała nad turecką tak wielką przewagę, że ostatnia nie czuła się wogóle na siłach, by wyjść z Dardanelli. Grecya zajęła już wyspę Lemnos. Jakie jej flota ma plany, niewiadomo.

Cennik

IZBY handlowo-przem. w Krakowie

z dnia wyjścia niniejszego Nru o g. 12 w poł.

—

Waluty

Ruble papierowe
płacą 254·25
żądają 255·25

Marki niemieckie
płacą 117·50
żądają 118·50

Franki papierowe
płacą 95·50
żądają 96,50

C-to frank. w złocie
płacą 19·15
żądają 19·25

Dolary amerykańskie
płacą 492·—
żądają 497·—

Giełda zbożowa.

—

Budapeszt
Dn. 22. październ.
Targ zbożowy.

Pszenica na październik 10·08 do 10·09; pszenica na kwiecień od 10·91 do 10·92; żyto na październik 10·50 – 10·53 na kwiecień od 10·47 do 10·48; owies na październ. od 11·48 – 12·70; na kwiecień od 11·43 do 11·44; kukurudza na dier. 00·00–00·00; na maj od 6·01 do 6·02; rzepak na maj od 7·75 do 7·76.

Oferty: mierne. Chęć kupna: mierna. Usposobienie: spokojne. Pogoda: piękna.

Fortyfikacye pod Adryanopolem.

(Od naszego korespondenta).

Wiedeń, 22 października.

Jeszcze przed wojną twierdzono, że jednym z najlepszych sprzymierzeńców armii bułgarskiej jako wzorowo zorganizowanej będzie w wojnie z Turcyą nieporządek, który panuje w intendanturze tureckiej i w wszystkich gałęziach służby technicznej tureckiej. Obecnie pokazuje się, że ta przepowiednia oparła się na stosunkach faktycznych. Dowodu dostarczają między innemi fortyfikacye pod Adryanopolem.

Komenda wojskowa turecka już oddawna poznała, jak ważnym jest Adryanopol pod względem strategicznym. Miasto leży nad trzema rzekami. Tutaj też zbiegają się wszystkie ważniejsze drogi, prowadzące do stolicy Turcyi, to jest do Konstantynopola. Zaraz po skończeniu wojny z Rosyą 1878 roku tureckie ministerstwo wojny rozpoczęło prace około obwarowania Adryanopola i zmienienia tegoż miasta w nowoczesny obóz oszańcowany. Forty i szańce pod Adryanopolem noszą charakter trwały. Są silne, dobrze założone i dobrze wybudowane. Adryanopol wyrósł na pierwszorzędną twierdzę przeciwko Bułgaryi. Ostatnie, skrajne fortyfikacye Adryanopola leżą od granicy bułgarskiej zaledwo w odległości 30 km. Linia fortyfikacyjna, leżąca najbliżej miasta jest skończoną i niestety przestarzałą. Całe szczęście dla Turcyi, że armii bułgarskiej brakuje dział oblężniczych systemu najnowszego. — Ogniowi bowiem takich dział oblężniczych systemu najnowszego te forty nie zdołałyby sprostać. Lepiej wybudowane są forty linii zewnętrznej. Niestety skutkiem opieszałości tureckiej i niedbalstwa tureckiego, tej linii nie skończono. Brakuje też ufortyfikowania wielu punktów ważnych pod względem strategicznym. Brakuje także odpowiedniej artyleryi. Całe szczęście dla Turków, że wykończono w porę tak zwane kazamaty podziemne, zabezpieczone przed bombami i przeznaczone na pomieszczenie znacznych oddziałów piechoty tureckiej.

Najlepiej jest ufortyfikowaną część północna i północno-zachodnia miasta to jest te fronty, ku którym będzie postępowała armia bułgarska. Natomiast front południowy i front wschodni są słabsze. Gdyby Bułgarzy posiadali działa oblężnicze ciężkiego kalibru i typu nowoczesnego, wówczas wystarczyłoby im zająć wzgórza okoliczne i z tych wzgórzy mogliby ponad głowami załogi, siedzącej w fortach, ostrzeliwać samo miasto. Komendantem Adryanopola był Abdullah-pasza. — Starał się on już od samego początku ery młodotureckiej uzupełnić fortyfikacye Adryanopola. Ale brakowało mu czasu i brakowało mu pieniędzy. Bądź co bądź dzięki jego zabiegom w odległości 8 do 10 km. naokoło Adryanopola pobudowano forty z betonu i płyt stalowych parcernych. Te forty zaopatrzono w armaty jak najcięższego kalibru systemu Kruppa. Obecnie dzień i noc z pośpiechem gorączkowym komendant Adryanopola pracuje nad uzupełnieniem i uzbrojeniem tych fortów. Ale również i w tym wypadku założono owe forty głównie na froncie północnym i zachodnim, podczas gdy front wschodni i południowy zaniedbano. — Gdyby rzeki Marycą i Arda nie tworzyły przeszkody w pochodzie Bułgarów, wówczas Bułgarzy mogliby obejść miasto od południa i wschodu i stąd zaatakować Turków. Zdaje się przecież, że takiego obejścia nie będą mogli wykonać, będą musieli zaczepić miasto od zachodu i od północy, przyczem będą narażeni na walkę z armią turecką, stojącą pod Kirkilisse. Kirkilisse jest również fortem oszańcowanym i ma obwodu 20 km. — Kirkilisse tworzy na flanku Adryanopola ważny punkt strategiczny i daje temu flankowi należytą ochronę. Ile wojsk stoi pod Adryanopolem i pod Kirkilisse oraz jakie ruchy wykonują te wojska, o tem sfery wojskowe tureckie zachowują jak najściślejsze milczenie. *Amon.*

Turecki plan wojenny.

„Neues Wiener Tagblatt“ otrzymał z Konstantynopola następujące informacye:

W sferach, które uchodzą za dobrze poinformowane pod względem wojskowym, panuje pogląd, że plan armii tureckiej jest następującym: Po pierwszych utarczkach wojsko tureckie cofnie się pod Adryanopol, który jest dobrze ufortyfikowanym. Tam na wzór Plevny, oszańcuje się jeden korpus turecki celem zatrzymania przez czas dłuższy znacznej ilości wojsk bułgarskich. Zresztą wojska tureckie cofną się aż do Czaltaca i Meca. W obu miejscowościach znajdują się silnie obwarowane pozycye. Turcy będą oczekiwali na owych stanowiskach przybycia głównej armii bułgarskiej i spodziewają się, że potrafią ją podczas szturmów zdziesiątkować. Tymczasem przybędą wojska tureckie z Turcyi azyatyckiej. Z pomocą tych wojsk nowych, rząd turecki spodziewa się, że będzie miał na tyle przewagi liczebnej, by Bułgarów pobić i ścigać ich w kierunku Zofii. Równocześnie podczas tej głównej akcyi wojennej, Turcy będą zachowywali wobec Serbów i Greków stanowisko odporne, by potem odnieść nad temi armiami łatwe zwycięstwo.

Siły tureckie pod Adryanopolem oblicza „Neues Wiener Tagblatt“ na 150.000 ludzi. Druga armia turecka, stojąca w Macedonii i licząca trzy korpusy, posiada także około 100.000 ludzi. Pod Skutari operuje dywizya turecka numer 24. Nadto znajduje się tam osobna dywizya Essad-paszy, licząca 8.000 ludzi. Ta dywizya przecież składa się z samych rezerwistów i z 3.000 Albańczyków wyznania mahometańskiego.

Główna armia bułgarska, która pod dowództwem króla Ferdynanda zmierza ku Adryanopolowi, liczy razem z dywizyami serbskiemi około 200.000 ludzi. Nadto pod Zofią stoi rezerwa bułgarska, licząca cztery brygady w sumie 12.000 ludzi.

Główna armia serbska pod wodzą króla Piotra posiada 60.000 ludzi.

Czarnogórcy posiadają 40.000 ludzi, z których trzy dywizye w sumie 30.000 ludzi pod wodzą króla Mikołaja i następcy tronu Daniły walczą pod Skutari. Osobna dywizya z 10.000 ludzi stoi w Sandżaku pod wodzą generała Vukoticza.

Niezależnie od tych głównych grup wojskowych zarówno Turcya, jak i państwa bałkańskie posiadają szereg kolumn ruchomych i wysuniętych naprzód i na boki armij głównych celem ochronienia lub zajęcia ważnych punktów strategicznych.

Armia operacyjna grecka liczy 70.000 ludzi. Do tej pory Turcy Grekom nie stawiali poważnego oporu, ponieważ lekceważą sobie wartość bojową żołnierza greckiego. Armia grecka dąży do Saloniki. W tym marszu atoli musi przejść przez góry Olimpu albo też obejść te góry na zachód od doliny Wistrycy. Dywizye tureckie, stojące w Janinie i Koziani będą się starały ten marsz Grekom opóźnić, by umożliwić drugiej armii tureckiej skoncentrowanie się na zachód od Saloniki i stawienie armii greckiej odporu należytego.

Z pola wojny.

Poniżej podajemy wiadomości, które nadeszły w ciągu nocy.

Wojna bułgarsko-turecka.

Zwycięstwo Bułgarów pod Adryanopolem.

Zofia. Według potwierdzonych pogłosek, wojsko bułgarskie dotarło między twierdzę Adryanopol a Kirkilisse i przerwało w ten sposób połączenie między armiami tureckiemi.

Londyn. Druga armia, jak słychać, w sobotę w nocy zdobyła fort pod Adryanopolem.

Szańce pod Adryanopolem są obecnie na północ od Cermen aż do Kirkilisse zupełnie zrujnowane.

Zofia. Szańce koło Cermen 16 klm. na południe od Mustafa Paszy zdobyte zostały przez 10 tysięcy Bułgarów z bagnetem w ręku. Następnie udało im się zdobyć i sam fort.

Konstantynopol. Dzienniki donoszą, że operacye pod Adryanopolem i Kirkilisse przeciągają się z powodu ulewnych deszczów i rozmoczonych wskutek tego dróg.

Bitwa pod Kirkilissem.

Zofia. Bitwa pod Kirkilissem jest w pełnym toku. Turecka linia obronna ma być przełamaną.

Wysadzenie w powietrze pułku piechoty.

Zofia. Telegram, datowany z piątku, lecz przez cenzurę wstrzymany, donosi, że Turcy wysadzili w powietrze na granicy pociąg, wiozący 16 pułk piechoty bułgarskiej. **2 tysięcy ludzi miało zginąć.**

Stanowisko Rumunii.

Paryż. Do tutejszych dzienników donoszą, że zachowanie się Rumunii jest dwuznacznem. Sądzą tu, że Rumunia na wypadek, gdyby Bułgarzy zwyciężyli i dążyli pod Konstantynopol, mimo neutralności zmobilizuje armię, albowiem nie chce dopuścić do takiego narażenia „status quo“.

Ogniem i mieczem.

Londyn. Do „Timesa“ telegrafują z Zofii: Kolumna, którą dowodzi jenerał Kowaczek, po zajęciu Timrusz przebyła w górach ciężkie walki z mahometańskiemi oddziałami nieregularnymi. Ofiarą padły zarówno mahometańskie jak chrześcijańskie wsie, które sobie nawzajem puszczano z dymem. 1500 Bułgarów z 12 działami bije się w małych oddziałach z mniej więcej 2000 nieregularnego wojska tureckiego. Jeden oddział bułgarski został zupełnie starty.

Zdobycie Kirdżali.

Zofia. (Aj. bułgarska). Wojska bułgarskie wczoraj posunęły się dalej naprzód. Obsadzono górny bieg rzek Bergamicy, Strumy i Mesty. W bitwie koło Dżumaji 18 bm. zdobyli Bułgarzy trzy armaty polne z zapasem amunicyi i wzięli 140 jeńców. W Mehonija poddały się dwie kompanie tureckie. Bułgarzy, którzy przeszli byli na islam, witają wojska bułgarskie jako braci i wydają im broń.

Armia bułgarska obsadziła także małe miasto Doulen w strefie Kirdżali, gdzie zabrała sztandar, 265 skrzyń z nabojami i 80 karabinów mauserowskich. 45 Turków wzięto do niewoli. Turcy uciekli. Miasto Kirdżali również padło. Bułgarzy pojmali majora tureckiego z oddziałem.

Wojna serbsko-turecka.

Marsz wojsk serbskich.

Konstantynopol. Według pewnych informacyi, wojska serbskie przeszły przez wąwóz Obilewo w dolinie Lab w oddaleniu 15 klm. na północny zachód od Prisztiny i maszerują na Prisztinę, która jest zagrożoną. Oczekują starcia z wojskiem tureckiem.

Pierwsza armia serbska.

Belgrad. Pierwsza armia serbska dotarła onegdaj aż do Kumanowa. Wzgórza Rujan po gwałtownej walce armatniej zdobyto bagnetami. Król odwiedził onegdaj wojsko koło Biljacz. Trzecia armia również postępuje naprzód. Przednie straże dotarły do Małego Kosowa. Kolumna z nad Ibar dotychczas z powodu silnej mgły nie mogła się szybko posuwać naprzód. Straże przednie doszły aż do Sjenicy. Straty serbskie były w ostatnich walkach nieznaczne, straty Turków nadzwyczaj wielkie.

Druga armia serbska.

Wiedeń. Specyalny korespondent „N. Fr. Presse“ donosi z Niszu: Druga armia dziś (21 bm.) rano okupowała Carewo Selo i zdobyła bardzo ważną strategiczną pozycyę na górach Ostrogowskich. Druga armia maszeruje ku Egri Palanka.

Pierwsza i trzecia armia maszeruje przeciw Kumanowo, Prisztinie i Nowi Bazar.

Trzecia armia serbska.

Belgrad. Wczoraj rano ogłoszono następujące oficyalne sprawozdanie: Nasza trzecia armia i armia z nad Ibaru stoczyły na terenie Velja Glava aż do Raszki, oraz w okolicy Nowi Bazar zacięte walki. Słychać, że nieprzyjaciel liczy 40.000 Albańczyków i 10 oddziałów nizamów z 4 bateryami.

Onegdaj rano rozpoczęła trzecia armia energiczną ofenzywę, odparła wroga i doszła aż do Małego Kosowa. Nieprzyjaciel cofa się szybko. Korzystne wiadomości nadchodzą także o armii ibarsbiej, której przednie straże znajdują się koło Sienicy. Wszystkie tureckie domy blokowe są zajęte. Główna kwatera armii znajduje się we Vranje, dokąd też udał się król Piotr.

Belgrad. Wieczorem nadeszła urzędowa wiadomość, że trzecia armia dotarła pod Prisztinę. Jedna kolumna drugiej armii zajęła Kratowo, druga Koczanę. Armia pierwsza znajduje się jeszcze przed Kumanowo, wobec czego wiadomości, jakoby Kumanowo już zajęto są przedwczesne.

Zwycięstwa wojsk serbsko-bułgarskich.

Belgrad. Kolumna serbsko-bułgarska po po zajęciu Sultantepe zajęła onegdaj po południu bardzo ważną pozycyę Egri Palanka.

Pierwsza armia, którą dowodzi następca tronu, zajęła Kobanovce; pierwszą stacyę koło Kumanowa.

Porażki Serbów.

Konstantynopol. Donoszą o poważnem starciu w okolicy Ghilan, na południowy wschód od Prisztiny między Turkami, a Serbami. Wielu serbskich oficerów i żołnierzy dostało się do niewoli.

Pod Prisztiną zostały trzy bataliony serbskie przez Turków zniesione.

Konstantynopol. Wieś Buzdinovo koło Ristovac, obsadzona przez trzy bataliony serbskiej kawaleryi, została zaatakowana przez tureckie wojska i artyleryę. **Serbów prawie w zupełności zniszczono. Odwrót ich do Prisztiny jest odcięty.** Serbski front rozciąga się od Kraljewo do Trgowiszte.

Saloniki. Między Serbami a Turkami pod Nowa Warosz w sandżaku przyszło znów do bitwy, która zakończył się porażką serbską.

Pod Nowi Bazar, gdzie lewe skrzydło czarnogórskie połączyć się ma z prawem skrzydłem serbskiem, Turcy zaatakowali Serbów. Bitwa właśnie się odbywa.

Ranni.

Belgrad. Wczoraj przed południem przybył transport 295 rannych. Posłowie i publiczność witali ich owacyjnie.

Wojna czarnogórsko-turecka.

Kto zwyciężył?

Cetynia. (Z urzędowego źródła). Zaprzeczają tu wiadomościom o sukcesach i zwycięstwach wojsk tureckich w okolicy Podgoricy. Dotąd odniosła zwycięstwa tylko armia czarnogórska w Tuzi i w drugiej jeszcze miejscowości poddały się załogi tureckie liczące razem 4.000 żołnierzy. Około 4.060 jeńców wojennych z 60 oficerami i komendantem Tuzi umieszczono w Podgoricy. Fakt ten najlepiej przeczy wiadomościom o zwycięstwach tureckich. Zwycięstwa czarnogórskie naturalnie połączone były z wielkiemi stratami.

Londyn. Jeden z dzienników otrzymał wiadomość, że nieprawdą jest, jakoby Czarnogórcy zajęli Gosinje.

Konstantynopol. Po kilkakrotnym ataku na czarnogórskie pozycye, Turcy zajęli podobno znowu Bielopolje.

Pod Tarabosz.

Podgorica. Operacye koło Tarabosz wczoraj znowu podjęto. Król wyjechał do Rjeki w celu odwiedzenia rannych.

Wojna grecko-turecka.

Zajęcie Kastron.

Konstantynopol. Eskadra grecka, złożona z jednego pancernika i 10 kontrtorpedowców, przybyła pod Lemnos. Jeden oficer udał się na ląd i po konferencyi z mutesaryfem wrócił na okręt.

Konstantynopol. Greckie okręty wojenne wysadziły wojsko na zajętych wyspach.

Ateny. Wczoraj o godzinie 3 rano wylądowało wojsko greckie w sile 500 ludzi na wyspie Lemnos i zajęło po krótkiej walce stolicę Kastron, gdzie zatknięto flagę grecką. Do niewoli wzięto 3 oficerów i 42 żołnierzy tureckich. Admirał Kountouriotis wydał proklamacyę do ludności.

Bitwa pod Elassoną.

Konstantynopol. „Ikdam“ otrzymuje telegram, że pod Elassoną odbyła się bitwa, w której Grecy ponieśli ciężkie straty.

Konstantynopol. Dzienniki podają następujące wiadomości wojenne, jeszcze oficyalnie nie potwierdzone:

W walce między Diskata a Elassoną Grecy stracili 5000 zabitych.

„Sabah“ dowiaduje się, że Grecy wysadzili na ląd koło Katerina 4 bataliony.

Pod Warną.

Paryż. Według informacyj otrzymanych przez ministerstwo spraw zagranicznych,

Syndykat rolniczy.

(Sprawozdanie z targu zbożowego w Krakowie na Kleparzu z dnia 22 października

Tendencya niezmieniona, chęć kupna i obroty dostateczne.

Sprzedawano: pszenicę czerwoną i żółtą od 10·70—11·05 k., żyto 9·60—10·10 k., jęczmień 9·40—10·20 k., owies 9·75—10·25 k., kukurydzę węgierską starą 10·70—11·05 k. kukurydzę rosyjską starą 10·30—10·60 k., groch Victoria 14·00—16·00 k., groch zwykły 11·75—12·75 k., groch pastewny 9·50—10·50 k., rzepak zimowy 16·25—16·75k., otręby pszenne 6·—6·90 k., otręby żytnie 6·00—7·00K., ośmiecię 7·75—8·30 kor., siano łąkowe, 0·00—0·0 kor., ziemniaki stołowe 3·00—3·50 K. Wszystko za 50 kg loco Kraków, bez opłaty spożywczej.

walka pod Warną przybrała wielkie rozmiary. Tureckie okręty bombardowały port i miasto. Chociaż strzały tureckie nie wyrządziły wielkiej szkody, jednak udało się eskadrze tureckiej wysadzić na ląd w pobliżu Warny 4000 żołnierzy. Powstała walka z załogą bułgarską wynoszącą 8000 ludzi. Turecki korpus został odparty i musiał ratować się ucieczką na okręty. Walka trwa dalej.

Zniszczenie Kawarny.

Bukareszt. Prefekt Konstanzy donosi: Eskadra turecka bombardowała onegdaj od północy aż do godz. 8 rano Kawarnę. Jedna wieś i latarnia morska w miejscowości Slava zniszczone. Magazyny zboża w Kawarnie spalone. Ludność uciekła w głąb kraju, jednakże nie przeszła na terytoryum rumuńskie.

Zofia. (Bułg. Aj. tel.) Onegdaj o godz. 7 rano pojawiły się dwa tureckie krążowniki przed portem Kawarna i rozpoczęły kanonadę, która trwała $3^1/_2$ godziny. Urząd cłowy, ładowania, budynek wojskowy, stacya telefoniczna, 2 magazyny żywności, młyn i kilka prywatnych budynków uszkodzonych; kilka spłonęło. Turcy usiłowali lądować w dwóch łodziach, które jednak wskutek ognia karabinowego i niezwykłej odwagi załogi, musiały się cofnąć. O godzinie wpół do 11 przed południem jeden krążownik odpłynął w kierunku Balczik, a drugi połączył się z resztą tureckiej eskadry, która krążyła między Kawarną a Kaliatrą.

O godzinie 11 pojawiła się eskadra pod Warną i otworzyła ogień na wybrzeże Euxinogradu, klasztor Konstantyna i na dziecinne sanatoryum, leżące na wybrzeżu, mimo, że wywieszono flagę Czerwonego Krzyża. Ogień trwał z małemi przerwami do godziny 4 popołudniu. Strzelano nawet do grup bezbronnych kobiet i dzieci, ale żadnej szkody nie wyrządzono.

Paryż. Według nadeszłych tu wiadomości Kawarna i port zostały obrócone w kupę gruzów.

Strzały do parlamentaryusza.

Konstantynopol. Sztab donosi, że flota turecka, znajdująca się na północ od Warny, wysłała ku brzegom barkę z flagą parlamentaryusza. Nagle nieprzyjaciel rozpoczął ostrzeliwanie z dwóch armat. Tureckie okręty wojenne odpowiedziały strzałami i zmusiły działa nieprzyjacielskie do milczenia.

Operacye wojenne na morzu.

Konstantynopol. Turecki krążownik „Hamidje“ zabrał na morzu Czarnem jeden parowiec bułgarski.

Konstantynopol. Trzy krążownik operujące na morzu Czarnem, przybyły tu i jak słychać, mają wyjechać do archipelagu.

Konstantynopol. Słychać, że powołano tu komendanta Jemenu Izzeta paszę, który jako szef sztabu jeneralnego brał udział w wypracowaniu planu wojennego.

Konstantynopol. Kilka batalionów starszych klas przewieziono wczoraj przez morze Marmara do Turcyi europejskiej.

Nie dają pieniędzy Rosyi.

Wiedeń. Berliński korespondent „Zeit“ donosi, jak twierdzi, z zupełnie pewnego źródła giełdowego, że rząd rosyjski daremnie stara się umieścić w Berlinie i Paryżu pożyczkę. Natomiast twierdzą w tych kołach, że berlińskie koła gotowe są pożyczyć pieniędzy Turcyi. W sprawie tej pośredniczy niemiecki ambasador w Konstantynopolu.

Z Izby posłów.

Pierwsze powakacyjne posiedzenie. — Trzy miliardowy budżet *Exposé* min. Zaleskiego.

Zagajenie wczorajszego posiedzenia odbyło się przy licznym komplecie. Koło polskie było szczególnie licznie zebrane. Przy wejściu ministrów, Czesi przywitali min. Hochenburgera przeciągłymi okrzykami: „pfuj“; Niemcy odpowiedzieli demonstracyjnie oklaskami. Ta sama awantura ponowiła się przy przedstawieniu ministrów. Czesi zaczęli wołać: *Weź pan sobie swojego Hochenburgera*; Niemcy znowu odpowiedzieli oklaskami i okrzykami.

Po przywróceniu spokoju Izba przystąpiła do porządku dziennego. Zabrał głos minister Zaleski, który przedłożył budżet na r. 1913 i rozpoczął exposé finansowe.

Socyaliści czescy i niemieccy wnieśli interpelacyę, domagającą się, aby Austrya unikała za wszelką cenę wojny.

Trzymiliardowy Budżet austryacki na rok 1913.

Minister skarbu Zaleski przedłożył wczoraj Izbie posłów preliminarz budżetu państwowego na rok 1913, zamykający się drobną nadwyżką.

Po raz pierwszy zarówno w wydatkach, jak i w dochodach, preliminarz budżetu austryackiego przekroczył sumę **trzech miliardów koron.**

W porównaniu z rokiem 1912, wydatki zostały wyżej preliminowane o 87,786.172 kor. zaś dochody o 152,391.195 kor.

Podajemy poniżej sumaryusz budżetu.

Dochody (w koronach):

Rada ministrów	3,447.100
Min. spraw wewn.	2,401.019
Min. obrony krajowej	1,713.511
Ministerstwo oświaty	18,323,490
Ministerstwo finansów	1.895,327.151
Ministerstwo handlu	236,585.970
Ministerstwo kolei	887,714.940
Ministerstwo rolnictwa	24,587.976
Ministerstwo sprawiedl.	4,753.138
Min. robót publicznych	50,557.631
Budynki państwowe	999.261
Nowe budowy	437.422
Pensye	10,809.827
Suma	3.137,481.539

Wydatki (w koronach):

Dwór	11,300.000
Kancelarya ces.	193.519
Rada państwa	4,181.766
Trybunał państw.	71.195
Rada ministrów	5,873.038
Wydatki wspólne	427,634.787
Min. spraw wew.	59,219.655
Min. obrony krajowej	108,949.196
Min. oświaty	121,677.948
Min. finansów	882,794.967
Min. handlu	244,596.576
Ministerstwo kolei	840,724.220
Ministerstwo rolnictwa	62,714.281
Min. sprawiedliwości	90,667.541
Min. robót publ.	117,914.731
Budynki państwowe	4,873,914
Nowe budowy	26,076.349
Trybunał rachunkowy	719.900
Pensye	127,018.983
Suma	3.137,202.566

Expose min. Zaleskiego.

Minister skarbu Zaleski skreślił sytuacyę finansową i ekonomiczną Austryi, która wcale nie przedstawia powodów do zaniepokojenia. Odnośnie do wydarzeń na Bałkanie oświadczył minister dosłownie:

Zauważyć muszę, że wszyscy spodziewamy się — a mówię to z całym naciskiem na podstawie zupełnie uzasadnionych spostrzeżeń — **iż uda się wydarzenia na Bałkanach ograniczyć do obecnego terytoryum, na którem się rozgrywają.** Gdyby nawet z powodu przemijającego osłabienia konjunktury gospodarczej niektóre dochody państwowe wpływały ospale, to z pewnością nie będzie zbyt optymistycznem przypuszczenie, iż powody tego zastoju z pewnością znikną w ciągu 1913 r., handel i obroty powrócą do dawnej normy, a tem samem dochody państwa znów się poprawią.

Co słychać w mieście?

Kraków, 23 października

Z teatru miejskiego. *W Królewskim Jedynaku*, pierwszej części *Trylogii Zygmuntowskiej* Łucyana Rydla, która ukaże się na scenie krakowskiej w sobotę 26 b. m. obsada ról jest następująca: Króla Zygmunta I Starego gra p. Rygier, królową Bonę Sforzę, p. Wysocka, Zygmunta Augusta, p. Adwentowicz, Lizbetę Rakuską, jego żonę, p. Zielińska, Piotra Gamrata, prymasa i biskupa krakowskiego p. Solski, Ks. Samuela Maciejowskiego, biskupa płockiego, podkanclerzego p. Brand, Jana Tarnowskiego, kasztelana krakowskiego i hetmana koronnego, p. Stanisławski, Piotra Kmitę wojewodę krakowskiego i marszałka koronnego, p. Jednowski, Ks. Mikołaja Radziwiłła Czarnego, marszałka litewskiego p. Maryański, Ks. Mikołaja Radziwiłła Rudego p. Kosiński, Kniazia Ostafija Strubajtisa Podżgattę p. Miarczyński, Marcupina, sekretarza królowej Lizbety, p. Bogusiński, Stańczyka, trefnisia Zygmunta I. p. Noskowski, Bekwarka lutnistę, p. Boroński, Aurorę, pannnę z fraucymeru Bony, p. Janiczówna, Ginevrę, p. Turowiczówna, Giacoma, ogrodnika królowej Bony, p. Schmid, Paola Celari, mieszczanina krakowskiego, starszego Bractwa strzeleckiego, p. Trzywdar. Akcya dzieje się między rokiem 1543 a 1545, u schyłku panowania Zygmunta I.

Rocznica powstania. Na odbytem onegdaj posiedzeniu ścisłejszego komitetu dla uroczystego obchodu 50-letniej rocznicy powstania styczniowego pod przewodnictwem wicepr. Szarskiego utworzono sekcye, celem odpowiedniego podziału pracy.

Zarząd główny T. S. L. ukonstytuował się w Krakowie na sobotniem posiedzeniu, wybierając prezesem dra E. Bandrowskiego, a wiceprezesami dra E. Adama i (po rezygnacyi inż. Stefana Natansona) J. Piwockiego.

Odczyt o skautingu. We środę dnia 23 b. m. o godz. 8 wiecz. wygłosi X. Dr. Lutosławski w górnej sali „Sokoła“ odczyt p. t. „Skauting, jako system wychowania moralnego“. Bilety w cenie 50 hal. dla dorosłych, a 20 hal. dla młodzieży nabywać można przy wejściu na salę.

Dla rodziców i kierowników naszej młodzieży nadarza się sposobność zapoznania się z istotą skautingu, jego organizacyą i wartością wychowawczą i to z ust szczerego

przyjaciela i znanego wychowawcy młodzieży, który się skantingiem, od chwili jego powstania gorliwie opiekuje.

„Żywy Dziennik“ wojenny, urządzany staraniem dziennikarzy krakowskich i grona literatów, wyjdzie w żywym słowie w niedzielę dn. 3 listopada o godz. wpół do 8 wiecz. w sali Starego Teatru. Bilety po 5, 3, 2, 1 kor. zamawiać można kartą korespondencyjną pod adresem: „Antoni Leszczycki, redakcya „Czasu“. ul. św. Tomasza L. 32“.

Praktykanci handlowi. Na nadzwycz. wal. zgromadzeniu kupców d. 20 bm. w lokalu stow. zapadła jednomyślna uchwała, aby wszyscy kupcy, którzy dotychczas swych praktykantów do szkoły uzup. handlowej nie zapisali zgłosili się z uczniami tymi do wpisu w uzup. handl. szkole im. Słowackiego pl. Wolnica 1 bez względu na to czy otrzymali wezwanie, w przeciwnym bowiem razie władza przemysłowa nałoży na nich bez upomnień karę w kwocie 20 k., która wzróść może do 1000 kor. Bliższych wyjaśnień udziela dyr. szkoły p. Bieder codziennie między godz. 12—1 w południe w kancelaryi szkolnej.

Pani Irena Solska lecząca się obecnie w Berlinie, będzie mogła przybyć do Krakowa już za jakie dwa tygodnie, aby rozpocząć działalność, oczekiwaną zawsze z zaciekawieniem przez licznych zwolenników jej talentu.

Zapasy w teatrze Nowości. Niezwykle interesujące walki wczorajsze zakończyły się następującym rezultatem: Solar rzucił w 15 m. Jarosińskiego, Derma w 12 m. pokonał Goldbacha-Wernera a w końcu Zbyszko Cyganiewicz po ciężkiej walce pokonał po 25 m. Chińczyka Li-Hong-Po. Wildman, żydowski szampion wyzwał Zbyszka Cyganiewicza i złożył 300 koron na rzecz ubogich. Walka do rozstrzygnięcia odbędzie się dziś we środę. Nadto walczą Wł. Cyganiewicz contra inż. Lasarses i Jarosiński contra Goldbach-Werner.

Mianowanie w sądownictwie. Minister sprawiedl. zamianował radcami sądowymi nacz. sądu pow. w Ulanowie St. Kielara dla Nowego Sącza, oraz sędziów powiat. Kubiczka i Sz. Nikliborca w Rzeszowie dla Wadowic i dra F. Zarembę w Tarnowie.

Bandyci z Katowic. Donieśliśmy wczoraj o aresztowaniu dwuch podejrzanych mężczyzn w lesie pod Mysłowicami w chwili, kiedy usiłowali przedostać się na terytoryum Królestwa Polskiego. Okazuje się obecnie, iż aresztowani Michał Zawadzki i Sosiński brali udział w napadzie na bank Janiszewskiego i Kellera. W Katowicach Zawadzki mieszkał na Czarnej wsi, żył z pieniędzy zrabowanych i niczem się nie trudnił. Zachodzi podejrzenie, że brał udział w napadzie na ekspozyturę policyjną na Czarnej wsi przed kilkoma miesiącami.

Z bruku. Aresztowano 16 letniego Mikołaja Jarosza, który na rynku wyciągnął pewnej pani portmonetkę z kilkudziesięciu koronami.

Ślub. W kościele N. P. Maryi odbył się w sobotę o g. 8-mej rano ślub p. Franciszka Kosteckiego, kasyera elektrowni miejskiej, z pną Anną Holubek.

Odpowiedzi redakcyi. Panu S. S. w Makowie. Anonimowych korespondencyi nie zamieszczamy.

Z kroniki żałobnej.

Ludmiła Rybka, lat 17, zmarła 21 bm.

Wiktorya Leszkowicz, lat 72, zmarła 21 bm. w Baranowie.

Franciszek Piaskiewicz, lat 66, zmarł 21 bm.

Ewcia Tyszyńska, lat 2, zmarła 21 bm.

WOJNA.

W ciągu dzisiejszego przedpołudnia otrzymaliśmy następujące telefoniczne i telegraficzne informacye:

Co mówią źródła tureckie?

Konstantynopol. (Tel. wł) Dzienniki tutejsze donoszą, że wojska tureckie zajęły miasto Kurszumla, leżące na tyłach armii serbskiej w Starej Serbii.

Saloniki. (Tel. wł.) W wąwozie Struma toczą się zacięte walki między wojskami tureckiemi a bułgarskiemi. Turkom udało się wstrzymać pochód armii bułgarskiej.

Konstantynopol. (Tel. wł.) Tutejsze dzienniki donoszą, że próba wysadzenia wojsk greckich na półwyspie Kasandra na południe od Saloniki, nie udała się.

Saloniki. (Tel. wł.) Okazuje się, że Czarnogórcy zostali przez Turków odparci pod Gusinje.

Na serbskim teatrze.

Belgrad. (*Tel. wł.*) Rozeszła się pogłoska, **że wojska serbskie zajęły Kumanowę.** Pogłoska ta nie jest potwierdzona.

Belgrad. (*Tel. wł.*) Armia serbsko-bułgarska pod komendą jenerała Stepanowicza w swym pochodzie ofenzywnym znajduje się już na linii Kratowo-Kumana tak, że pozycye tureckie na Kosowem polu są poważnie zagrożone.

Kolumna jenerała Jankowica znajduje się już pod Prisztiną. Rozeszła się pogłoska, **że Prisztina wpadła już w ręce serbskie.**

Przed walną bitwą.

Berlin. (Tel. wł.) Według wiadomości tutaj nadeszłych, I. i II. armia serbska skoncentrowały się już na Kosowem polu. **Tam też przyjdzie w najbliższych dniach do decydującej bitwy.**

Upadek Nowego-Bazaru.

Berlin. (Tel. wł.) Nowi-Bazar, stolica sandżaku, ostrzeliwany jest gwałtownie przez wojska serbskie. Oczekują tutaj, **że Nowi-Bazar dzisiaj wpadnie w ręce serbskie.**

Na terenie macedońskim.

Berlin. (Tel. wł.) Jest rzeczą pewną, że połączona armia serbsko-bułgarska posuwa się ustawicznie na Skoplje. **Walna, decydująca bitwa pod Skoplje (Ueskûb) stoczoną będzie 24 albo 25 bm.**

Na teatrze czarnogórskim.

Zacięte walki o wzgórze Tarabosz.

Londyn. (Tel. wł.) „Daily Telegraph“ Donosi z Podgoricy, że od czwartku zeszłego tygodnia toczą się zacięte walki koło wzgórza Tarabosz. Czarnogórcy pod Plavnicą wtoczyli na strome urwiska 4 ciężkie działa, z których nader skutecznie ostrzeliwują Tarabosz. Północna kolumna czarnogórska oddaloną jest już zaledwo o 4 godziny drogi od wzgórza Tarabosz.

Nieuchronny upadek Skutari.

Wiedeń. (Tel. wł.) Dzisiejsza „Zeit“ donosi, że **że upadek Skutari jest nieuniknlony.** Skutari musi upaść za kilka dni. W mieście panuje głód, gdyż Czarnogórcy odcięli wszelki dowóz prowiantu i amunicyi.

Na teatrze bułgarskim.

Walki pod Kirdżali.

Wiedeń. (Tel. wł.) Dzisiejsza „Zeit“ donosi z Zofii, że pod Kirdżali toczy się zacięta walka artyleryjska. Bułgarom udało się zająć **wszystkie wzgórza naokoło Kirdżali.**

Sofia. (Tel. wł.) Okazuje się, że dzięki zajęciu wąwozu Kresna przez wojska bułgarskie — przyczem 1200 Turków dostało się do niewoli — **połączenie się wojsk tureckich zostało uniemożliwione.**

Zły stan armii tureckiej.

Londyn. (Tel. wł.) Jenerał Imhoff-pasza oświadczył sprawozdawcy dziennika „Daily Mail“, że położenie armii tureckiej jest **bardzo złe, ale nie rozpaczliwe.** Turcy przeprowadzają powoli koncentracyę swych sił — dopóki ta nie będzie ukończoną, Turcy trzymają się defenzywy. Dopiero po skoncentrowaniu wszystkich sił na danym terenie operacyjnym, przejdą Turcy — wzorem Niemiec — do jaknajenergiczniejszej ofenzywy.

Grecy nie chcą walczyć przeciw braciom!

Petersburg. (B) Do tutejszych pism depeszują z Sebastopola, że zamieszkali na Krymie Grecy, poddani tureccy otrzymali od Porty rozkaz natychmiastowego stawienia się do pułków tureckich. Większość z nich, nie chcąc walczyć przeciwko własnym braciom, nie wstawiła się do konsulatu tureckiego. wobec czego policya rosyjska była zmuszona do odebrania im paszportów. Następnie w myśl przepisów policyjnych wszystkich Greków, nie posiadających paszportów, wydalono z granic Rosyi.

Abdul-Hamid w Konstantynopolu.

Konstantynopol. (T. B.) Byłego sułtana Abdul-Hamida przewieziono ubiegłej nocy do Konstantynopola i umieszczono w starym pałacu w pobliżu spalonego parlamentu.

Brak amunicyi.

Wiedeń. (Tel. wł.) Jak się okazuje. Bułgarya i Serbia ociągały się z wypowiedzeniem wojny z powodu opóźnienia się transportu amunicyi, zamówionej we Francyi. — Obecnie toczą się rokowania, jakim sposobem sprowadzić z Francyi do Bułgaryi i Serbii tę amunicyę, tworzącą ładunek 290 wagonów kolejowych. Armii bułgarskiej starczy podobno amunicyi tylko na 2 miesiące.

Wykrycie spisku na życie Sazonowa.

Berlin. (Tel. wł.) „Berliner Local-Anzeiger“ donosi, że w Moskwie **wykryto spisek na życie Sazonowa.** Policya dokonała rewizyi w mieszkaniu niejakiego Iwanowa, przywódcy sfer panslawistycznych. **Znaleziono u niego gotową bombę** i dowody, że Iwanow miał się udać do Petersburga, gdzie miał wykonać zamach na Sazonowa, po jego powrocie do Spały.

Teatry i widowiska

—

REPERTUAR teatru miejskiego.

Środa: „Rosmersholm“.

Czwartek: „Bębeu,

Piątek: Teatr zamknięty.

Sobota: Trylogia p. t Zygmunt August.

Niedziela popołudniu „Trzeba umrzeć, aby żyć“ wieczór Trylogia p. t. „Zygmunt August“

TEATR Nowości.

Konkurs zapaśniczy oraz nowa komiczna operetka „Wesoły aeronauta“.

Początek o g 8 wieczór.

TEATR APOLLO

Od 16—23 października br

Rosario Santafe andaluzyjska piękność.

The 4 Highland Girls!! szkocki kwartet taneczny.

M. Lafayette polski komik.

H. Sztorchówna subretka polska

K. Liebal komik

La bella Tosca śpiewaczka.

Erna Golestou subretka.

Zejdowski

Ferry Rosena Parisiana Ensemble

Początek o g. 8 wieczór.

Kabaret początek o g. 11.

TEATR Maryoneiek

przy ul. św. Jana.

Codziennie od g. 5—7, w niedzielę od g. 4—8.

Tajemnicza śmiertelna choroba carewicza.

Zamach na rosyjskiego następcę tronu.

Wydany wczoraj w Petersburgu oficyalny komunikat stwierdza, że następca tronu rosyjskiego, carewicz Aleksy (liczący lat 8) dnia 15 bm. przypadkowo zranił się w prawą pachwinę, wskutek czego nastąpił upływ krwi. Biuletyn stwierdza wyższą temperaturę, która **onegdaj** wynosiła: 38·1 rano, wieczór 39·4, puls rano 130—140, wieczór 144. oddech normalny. Wczorajszy ranny biuletyn donosi, że onegdaj wieczór następca tronu żalił się na bóle w obrzmiałem miejscu, które jednak w nocy usiały. Ogólnie noc była spokojniejsza jak poprzednia. Wczoraj rano temperatura wynosiła 39·1. puls 136.

Wiedeń. Z wiadomości urzędowych wynika, **że stan zdrowia carewicza jest prawie beznadziejny**. Uderza bałamutne przedstawienie powodów i objawów choroby.

Wiedeń. (Tel. wł.) Dzisiejszy „N. Wr. Tagblatt" stwierdza, że na podstawie powyżej podanej oficyalnej depeszy rosyjskiej, nie ulega najmniejszej wątpliwości, **że stan carewicza jest bardzo ciężki i że grozi mu śmierć**. Oficyalna depesza przemilcza właściwą przyczynę choroby carewicza. „N. Wr. Tagblatt" daje do zrozumienia, **iż nie jest wykluczony zamach na życie carewicza**.

Krwawy dramat rodzinny.

Brat morduje brata.

Nowy Sącz, 22 października.
(Od naszego korespondenta).

Dom przy ulicy Nowojowskiej w „Pastwiskach" był ubiegłej nocy z dnia 20 na 21, około godziny 9 wieczór widownią wstrząsającego dramatu miłosnego. Motywem zbrodni była miłość brata ku bratowej.

Dwaj bracia: Michał i Jan Pierzchałowie, w poszukiwaniu lepszych warunków bytu wyjechali do Ameryki. Starszy 35-letni mężczyzna pracował tam w pocie czoła, przysyłając oszczędności małżonce, podczas gdy młodszy nie myślał wcale o pracy, porzucał jedną robotę za drugą. Ostatecznie zniechęcony niepowodzeniami życiowemi, wyjechał z Ameryki. Powróciwszy do Sącza, wystarał się o pracę przy kolei i zamieszkał przy bratowej Józefie Pierzchałowej.

Młoda i piękna kobieta nawiązała w nieobecności męża karygodny stosunek z jego bratem Michałem.

Sąsiedzi nie mogąc znieść podobnych stosunków najpierw przestrzegali lekkomyślną kobietę przed przykremi ewentualnościami, a gdy to nie pomogło — uwiadomili męża listem anonimowym o smutnej sytuacyi. Na skutek listu powrócił tenże przed 2 tygodniami do Sącza. Odtąd wybuchały codziennie kłótnie między braćmi i małżonkami. Aby raz temu kres położyć zażądał zdradzany małżonek kategorycznie od brata, aby się wyprowadził i zerwał kontakt z jego rodziną.

Krytycznego dnia wieczorem, kiedy Michał przyszedł, wszczął z nim Jan znowu kłótnię; wyrzucał mu lekkomyślne życie i t. d. w końcu zażądał zwrotu pożyczonych pieniędzy.

W czasie sprzeczki weszła do pokoju Józefa, żona Jana, stanęła za krzesłem męża i przysłuchiwała się kłócącym.

Gdy kłótnia doszła do punktu kulminacyjnego, nie panujący nad sobą Michał wyciągnął błyskawicznym ruchem długi nóż... Nastąpiła wstrząsająca scena: żona Jana widząc nóż w rękach kochanka, chwyciła z tyłu męża za ramiona. Zaskoczony Jan nie stawił żadnego oporu, brat pchnął go kilkakrotnie nożem w brzuch i w głowę. Po dokonaniu morderczego czynu wybił szybę w oknie i wybiegł.

Sąsiedzi wywabieni z mieszkania brzękiem upadającego szkła i krzykami pospieszyli natychmiast z pomocą. Oczom ich przedstawił się straszny widok: Na podłodze leżał śmiertelnie ranny. Izba i sprzęty zbroczone były krwią.

Jedni z przybyłych rzucili się w pogoń za zbiegłym, inni zaalarmowali policyę, w końcu dzięki energii plutonowego A. Rogozińskiego, zdołano pochwycić bratobójcę.

Znaleziono przy nim 6 ostrych naboi rewolwerowych (rewolwer prawdopodobnie porzucił w polu). Morderce uwięziono i odstawiono do aresztów sądu obwod. Śmiertelnie rannego odwieziono do szpitala. Zbrodniczą małżonkę pozostawiono na wolności.

Telegramy „Nowin"

Ukraińcy grożą zerwaniem stosunków z hr. Stürgkhem.

Wiedeń. (Tel. wł.) Klub ukraiński grozi zerwaniem stosunków z hr. Sturgkhem na wypadek, jeśli nie zmieni swego stanowiska w sprawie uniwersytetu ruskiego. Ukraińcy zarzucają hr. Sturgkhowi, że jest przychylny Polakom, oraz, że tekst obecnego orędzia cesarskiego w sprawie uniwersytetu ruskiego niczem się nie różni od tekstu przedwakacyjnego.

Nastrój wojenny w Rosyi.

Petersburg. (B) We wszystkich większych miastach Rosyi odbywają się publiczne zebrania, na których zapadają rezolucye, domagające się od rządu obrony Słowian bałkańskich. Na jednym z zebrań Guczkow oświadczył, że Rosya spełni swój obowiązek względem państw bałkańskich, tembardziej, że obecnie jest do tego zupełnie przygotowaną.

Petersburg. (B.) Cała prasa rosyjska z „Nowoje Wremia" na czele, w dalszym ciągu silnie atakuje pokojową politykę Sazonowa i żąda dymisyj jego. Czarnoseciinne pisma dają niedwuznacznie do zrozumienia, że lud rosyjski sam będzie musiał „załatwić się z Sazanowem".

Mandat Warszawy w żydowskim ręku.

Warszawa. (B.). Odbywają się nieustanne tutaj posiedzenia przedstawicieli stronnictwa w sprawie wyboru posła z Warszawy. Stronnictwa uważają, że zachowanie mandatu z Warszawy w polskim ręku jest już niemożliwe. Żydzi nacyonaliści, którzy mają większość wyborców w kolegium, idąc za wskazaniami żydów w Rosyi kategorycznie oświadczyli, że nie będą głosowali na Kucharzewskiego. Trzej robotnicy socyaliści powzięli wczoraj uchwałę, że stanowczo nie przyjmą mandatu z rąk nacyonalistów żydowskich. Nie ulega tedy wątpliwości, że posłem z Warszawy zostanie wybrany Żyd dr. Dawidson.

Koło Polskie.

Warszawa. (B.). Koło Polskie w czwartej Dumie posiadać będzie zaledwie 9 członków. Z Warszawy i z Łodzi piastować mandaty będą Żydzi, którzy nie wejdą do Koła Polskiego, w Suwałkach zostanie wybrany Litwin.

Niemożliwa Duma.

Petersburg. (B.). Pisma tutejsze twierdzą, że rząd będzie zmuszony rozwiązać IV Dumę, gdyż obecny wynik prawyborów wskazuje, że skład przyszłej Dumy będzie wysoce nienormalny, gdyż prawica będzie niezwykle silnie reprezentowaną i lewica. Centrum zaś prawie nie będzie.

Pogoda

w Krakowie.

(7 krakow. obserw.)

Dn. 22. paździer. termometer doszedł od 0·2 do 14·2 C. barometr opadał.

Dnia 22 paździer. o godz. 7-ej zrana stan barometru: 731·8 mm.

stan termometru: 6·2 C.

Wiatr północno-wschod.

Prognoza: Dziś: pochmurno.

Zakopane

(Telegram Kraj. Związku Toryst.)

Ciepłota najwyższa 7·0 C., najniższa 0·5 C. Ciśnienie powietrza 685mm Kierunek wiatru: zachodni. zachmurzenie częste opady.

Prognoza: pogoda.

Orgie szpiegostwa moskiewskiego w Galicyi.

Kraków, 23 października.

W sobotę, jak o tem donieśliśmy, aresztowano szpiega moskiewskiego w Krakowie. Okazuje się, że aresztowany nazywa się Paweł Piotrowicz Woroblewskij. Moskal, liczy lat 50 i był wysłany do Galicyi ze sztabu brygady sandomierskiej celem śledzenia ruchów wojsk austryackich oraz zbadania nastroju ludności polskiej na wypadek wojny. W czasie rewizyi znaleziono u szpiega mnóstwo raportów wojskowych, obfitą korespondencyę ze sztabem sandomierskim, przekazy pieniężne itp. akcesorya szpiegowskie. Woroblewskij działalność swą szpiegowską na gruncie galicyjskim prowadził ogromnie wytrawnie. Osiadł z początku w Rzeszowie, gdzie założył prywatną szkółkę wiejską dla upozorowania szpiegostwa. Ostatnimi czasy Woroblewskij operował w podmiejskich gminach Krakowa, gdzie obserwował forty i magazyny wojskowe.

Aresztowany szpieg ma bogatą przeszłość czynowniczą w Królestwie, oddawał tam znaczne usługi ochranie i żandarmeryi. Woroblewskiego odstawiono do sądu.

Odprzysiężenie krwawej zemsty.

(Patrz ilustracyę na str. 1).

Ludy bałkańskie chwyciły za broń do świętej wojny z półksiężycem. Mężczyźni porzucają gospodarstwo, dom, rodzinę, zapominają o swych osobistych sprawach i spieszą do szeregów, aby razem z towarzyszami broni umrzeć, albo zwyciężyć.

Nasza dzisiejsza rycina przedstawia scenę uroczystego odprzysiężenia krwawej zemsty wobec duchownego klasztoru w Bazonicy. Mężczyźni w danej gminie, dotychczas najzaciętsi wrogowie, związani węzłem krwawej zemsty, zaprzysięgają przed duchownym zgodę. Jest to scena, która w ostatnich czasach niejednokrotnie zdarzyła się na Bałkanie, tej klasycznej siedzibie „krwawej zemsty". Mściciel leży skruszony na stopniach kościółka, a jego przeciwnik, pocieszony słowami duchownego, poleca swą rodzinę opiece gminy.

A. CONAN DOYLE. 8

Straszna kobieta.

(SKARGA WIĘŹNIA).

Słyszałem jakby odgłos uderzenia, ale taki jakiś miękki, a wtedy on krzyknął.

— Boże! Ależ to krew!

Suwał nogami, jak gdyby usiłował powstać i wtedy posłyszałem drugie uderzenie i jego krzyk:

— Ach, ty dyablico!

A potem już było cicho, tylko coś kapało i szeleściło po podłodze.

Słysząc to, wyskoczyłem z poza mej zasłony i cały drżący z przerażenia rzuciłem się do drugiego pokoju. Stary zesunął się z fotelu, szlafrok zaś podwinął mu się w górę, tak, że wyglądał, jak gdyby miał na plecach olbrzymi garb. Głowa ze złotemi okularami na nosie chyliła się na bok, a małe usta otwarte były, jak u zdechłej ryby. Nie mogłem dojrzeć, skąd się krew wydobywa, ale jeszcze ciągle słyszałem, jak bębniąc, kapie i kapie. Ona stała wciąż jeszcze za jego plecami, a świeca w pełni oświecała jej twarz. Usta miała zaciśnięte, oczy błyszczące, a na obu policzkach różowawe rumieńce. Tego właśnie było potrzeba, by z niej uczynić piękność nad pięknościami.

— Pani to sama zrobiła! — rzekłem.

— Tak — odpowiedziała bardzo spokojnie. — Ja to zrobiłam sama!

— I cóż teraz będzie? — zapytałem. — To pachnie szubienicą, jak dwa a dwa cztery.

— Nie bój się pan o mnie. Nie mam po co żyć, więc mniejsza mi to. Pomóż mi pan usadzić go prosto w fotelu. To okropne widzieć go tak!...

Pomogłem jej, choć mróz mnie przechodził, gdym tego trupa dotykał. Umazałem sobie rękę jego krwią i aż słabo mi się zrobiło, gdym to spostrzegł.

— A teraz — przemówiła — możesz pan wziąć te medale; wszystko jedno, czy pan, czy kto inny je weźmie... Bierz je pan i idź.

— Nie chcę nic brać. Chcę tylko odejść spokojnie. Jeszczem też nigdy nie był zamieszany w taki interes.

— Głupstwo — odpowiedziała. — Przyszedłeś pan po medale, możesz je wziąć. Czemu nie miałbyś ich brać? Przecież nikt panu nie broni!

Ciągle jeszcze trzymałem w ręku torbę.— Otworzyła skrzynkę i oboje z jakie sto medali wrzuciliśmy pospiesznie do tej torby. Medale te były wszystkie z jednej tylko skrzynki, ale ja już nie mogłem wytrzymać i czekać na więcej. Rzuciłem się do okna, bo zdawało mi się. po tem, co widziałem i co słyszałem, że samo powietrze domu tego jest zatrute. Obejrzawszy się, zobaczyłem, że mylady wciąż jeszcze stoi w miejscu, wysoka i zgrabna, ze światłem w jednej ręce, taka, jaką ją na początku ujrzałem. Skinęła mi ręką na pożegnanie i ja też skinąłem ku niej, zanim wyskoczyłem na żwir zajazdu.

Dziękuję Bogu, iż z ręką na sercu mogę powiedzieć, że nigdy w życiu nie popełniłem morderstwa; gdybym był jednak mógł czytać w duszy i w myślach tej kobiety, możebym dziś nie miał tak czystego sumienia. Możeby dwa trupy, zamiast jednego, znaleziono tam w pokoju, gdybym był mógł przejrzeć ten jej ostatni uśmiech...

Ja jednak myślałem tylko, jak się tu bezpiecznie wydostać i ani mi przez głowę nie przeszło, że ona stryczek zarzuca mi na szyję.

Jeszcze ani pięć kroków nie uszedłem, skradając się, tak, jak poprzednio, wzdłuż cienia, gdy nagle posłyszałem taki krzyk, że całą wieś mógłby rozbudzić — a potem drugi, równie głośny — i tak raz za razem.

— Mord! — krzyczała. — Łapaj mordercę! — Ratunku! Ratunku!

Głos jej rozbrzmiewał w cichej nocy i niósł się na całą okolicę. Prześwidrowywał mi uszy ten straszny jej krzyk. W jednej chwili światła zaczęły błyskać w oknach, nie tylko w oknach, nie tylko w domu pozamną, ale w loży portyera, ale w stajniach przedemną.

(C. d. n.)

Najlepsze, najpraktyczniejsze do przedstawień na wsi czy w mieście są

Jasełka

Oratoryum ludowe w 5 oddziałach, w śpiewach scenicznych z kolend, kantyczek i melodyi chorału kościelnego zestawił

Ks. Leonard Solecki

prob. obrz. rz. kat. w Brzeżanach. Wydanie piąte wyciąg fortepianowy z tekstem Cena w ozdobnej oprawie w 4° 806

— K. 6. —

(Za nadesłaniem K 6·60 przesyła franko).

Nuty instrumentalne na małą orkiestrę

do tych „Jasełek“ kosztują K 3 z przesyłką K 3·45. Nakład i własność księgarni katolickiej Dr. Władysława Miłkowskiego w Krakowie. 9 pl. Maryacki, telef. Nr. 1308

Tamże sprzedaje się kartki korespondencyjne zwykłe z marką po 4 hal. a zagraniczne po 9 hal.

Drobne ogłoszenia

po 4 hal. od wyrazu minimum 50 h. 1-sze słowo liczy się potrójnie.

P. T. Emeryci i zastępcy wszelkich firm handlowych i asekuracyjnych jakoteż każda osoba nieposzlakowanej przeszłości, mogą otrzymać w każdej miejscowości Galicyi, Bukowiny, Śląska austr., Królestwa Polskiego i Rosyi bardzo korzystne uboczne lub stałe zajęcie. Zgłoszenia: Biuro Działu Bankowego, Kraków, ul. Zielona l. 19. 1027

Panna do szycia

potrzebna **zaraz** do magazynu tapicerskiego Stefana Iglickiego, Kraków, ul. Sławkowska l. 10. 1212

Tylko do soboty wieczór dn. 26 paźdz.

ZĘBY!

platynę, złoto, srebro, brylanty kupuje się po cenach najwyższych od godz. 8 do 1 i od 2 do 7 wiecz. — Józef Necas, Floryańska 20, II p. na prawo. 1245

Chłopca do nauki piekarstwa szuka zaraz Stefan Kulakowski Bielsko Kaiserstrasse 47. 1216

Adwokat Ostrowski Kraków, Jagiell. 11, I. p. poszukuje 1217 **rutynowanego sollcytatora** Biegłość w pisaniu na **maszynie konieczna, stenografia polska** pożądana

Do sprzedania parcela 558 sążni kw., z tego 18 sążni frontu, w Krakowie. Wiadomość w Biurze dzienników i ogłoszeń Maryana Hupczyca, Kraków, Jagiellońska 7 — w godz. południowych między 1—3.

Rutynowana nauczycielka z muzyki udziela lekcyi gry na fortepianie pod przystępnymi warunkami. Filipa 14.

! Winogrona !

stołowe i kuracyjne najprzedniejszych i najdelikatniejszych gatunków, o wielkich jagodach, słodkie, świeżo ścinane 5 kg. 3 K 50 h.; jabłka stołowe i gruszki t. zw. „Kaiserbirnen“ 5 kg. 3 K; miód pszczelny naturalny 5 kg. puszka 7 K. 50 h. dostarcza J. Perlmutter Versecz 25. (Węgry poł.) 974

Proszę żądać darmo i opłatnie mój bogato ilustrowany katalog główny zawierający 4000 rycin zegarków przedmiotów złotych i srebr. instrumentów muzycznych, towarów ze stali i skóry, wyrobów ręcznych, broni i t. p.

C. i k. nadworny dostawca

JAN KONRAD

dom wysyłkowy w Brüx Nr. 2440 (Czechy).

Prawdziwy szwajcarski system Roskopfa rem. zegarek K 5·—, 5 sztuk K. 14. Regestr. „Adler Roskopf“ anker rem. zegarek nikl. K 7· — Prawdz. srebrny remontoir z jedną kopertą K 8·40. Bez ryzyka! Zamiana dozwolona, lub zwrot pieniędzy. 1058

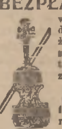
Ósmy cud świata 1207

stanowi niesłychany wynalazek D-ra Müllera, opis w broszurze p. t. „Co winno wiedzieć każde małżeństwo“ Cena 40 hal. z przesyłką 10 hal. drożej. Należytość można postać markami w liście.

Piękną różową cerę

uzyska każdy, kto używa mazażystki „Amo“ aparat usuwający brzydką cerę, zmarszczki, piegi, wągry, pryszcze, tłustość cery. — Cena K 3·60 z przesyłką 70 hal. drożej. — Krem „Amo“ czyni twarz gładką, delikatną, różową. Cena K 1·20. Do nabycia „Iris“ dom handlowy Kraków ul. Długa L. 28. II p.

BEZPŁATNIE

wysyłam każdemu mój duży bogato ilustrowany katalog główny z 4000 wzorów pewnych dobrych i tanich towarów różnego rodzaju c. i k. nadworny dostawca JAN KONRAD dom wysyłkowy towarów muzycznych w Brüx Nr. 2454 (Czechy). **Skrzypce dla uczni** bez smyczka za K. 5·80, 6·50, 7·60, 8·40. Smyczki po K. —·90, 1·10, 1·50, 2·— **Bez ryzyka! Zamiana dozwolona lub też zwrot pieniędzy.** 1084

Za 4 kor.

skrzynka zawierająca 2½ kopy (150 sztuk)

Kwargli ołomunieckich

Nr. 4. Wysyła za zaliczką FABRYCZNY skład SERÓW

Braci ROLNICKICH

Kraków, Wielopole 7/H.

Cenniki wysyłamy na żądanie.

TOWARZYSTWO KREDYTOWE RĘKODZIELNIKÓW I PRZEMYSŁOWCÓW W KRAKOWIE

przy ulicy św. Marka l. 8,

przyjmuje wkładki oszczędności na

5%

licząc procent od dnia złożenia kapitału do dnia podjęcia.

Udziela pożyczek wekslowych pod dogodnymi warunkami, eskontuje rymesy rękodzielników i przemysłowców. — Podatek rentowy opłaca Towarzystwo z własnych funduszów. Towarzystwo to założone w r. 1878 liczyło z dniem 30 września 1912 roku, 1575 członków. 1214

!!DZIEWCZĄT!! lub chłopców

do roznoszenia gazet

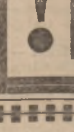
za stałą miesięczną płacą poszukuje Biuro dzienników i ogłoszenień

MARYANA HUPCZYCA

Kraków, Jagiellońska 7.

JAK WYLECZYĆ REUMATYZM.
WSKAŻE WAM KSIĄŻKA, KTÓRĄ WYSYŁAM BEZPŁATNIE.

Kilka lat temu cierpiałem bardzo na straszny reumatyzm we wszystkich częściach mego ciała, lekarze i specyaliści tej chorobie nic pomódz nie mogli i wielu z nich nawet uznali chorobę moją za nieuleczalną. Wtedy próbowałem korzystać ze środków ogłoszonych w gazetach, lecz i z tych również żadnej korzyści nie miałem, tak dalece że już straciłem prawie nadzieję wyleczenia się. Lecz przedtem aby oddać się zupełnie

rozpaczy postanowiłem osobiście zbadać tę chorobę i przyczyny jej z nadzieją, że wtedy zdołam znaleźć środek do leczenia. Po upływie kilkuletniej usilnej pracy zdołałem w końcu wynaleźć środek, który przewyższył wszelkie moje oczekiwania. Co lekarze nie mogli znaleźć dla mnie, sam znalazłem i obecnie jestem zdrów. Poczem zawiadomiłem o odkryciu swem tysiące cierpiących na tę chorobę i oni również teraz wyleczeni zostali.

Z powodu: aby wszyscy cierpiący na reumatyzm lub podagrę wiedzieli jak można wyleczyć się z tej choroby wydałem książkę, w której bardzo wyraźnie opisałem jak można w zupełności wytępić nieprzyjaciela tego z organizmu. Z wielką chęcią gotów jestem wysłać zupełnie bezpłatnie jeden egzemplarz tej ilustrowanej książki każdemu cierpiącemu na reumatyzm lub podagrę. W książce tej wskazane, jak łatwo i prędko można u siebie w domu wyleczyć tę chorobę. Nie odkładajcie na chwilę, lecz niezwłocznie napiszcie aby wysłano Wam książkę tę. Napiszcie swe imię, i nazwisko i pełny adres na 5 hal. kartce i odeślijcie pod następującym adresem: M. E. Trayser, No. 160 Bangor, Shoe Lane, London E. C. England. 925

5 halerzy

kosztuje pocztówka, którą można zażądać mój najnowszy główny katalog zawierający 4000 rycin w wielkim wyborze pożytecznych przedmiotów użytkowych i odpowiednich okolicznościowych podarków. Katalog ten wysyła się każdemu darmo i opłatnie. 1031

Dom wysyłkowy

JAN KONRAD

w Brux Nr. 2487 (Czechy).

Prawdziwe niklowe zegarki K 4·20, 5·— i wyżej. Niklowe budziki K 2·90. Harmonie K 5·—. Skrzypce K 5·80. Rewolwery K 6·—. Bez ryzyka! Zamiana dozwolona lub zwrot pieniędzy. Wysyłkę uskutecznia za pobraniem albo poprzedniem nadesłaniem należytości.

Pewna egzystencya

i trwały przychód przynoszący od 8000—15.000 kor. zapewnia przyjęcie fabrykacyi patentowanego cenionego artykułu budowlanego nadające się dla każdego bez fachowej znajomości. — Zaprowadzono w przeszło 100 obwodach jako zapewnienie bytu wielu rodzinom. Dobra sposobność do samoistności nadające się jako poboczne zatrudnienie. Żadna zdolność mechaniczna nie wymagana. Rzeczywiści reflektanci posiadający kapitał od 3—5000 koron zechcą się zgłosić pod adresem: **Union Westdeutsche Bauindustrie G. m. b. H. Düsseldorf 508.** 1208

Potrzebuję czeladzi szewskich i chłopców do terminu. Jan Pietrzykowski w Bobowej. 1204

Wydawca: Krakowskie Tow. wydawnicze. Odpowiedzialny i naczelny redaktor: Ludwik Szczepański. Drukiem Aleksandra Rippera w Krakowie.